

OUDERS ALS EDUCATIEVE PARTNERS

De pedagogische taak van de school is zelden omstreden geweest. Anno 2005 luidt het antwoord op de vraag of de school moet opvoeden nog steeds positief: onderwijs is opvoeden. Ouders zijn daarbij de belangrijkste educatieve partners. Een ouderpanel is een rechtstreekse, laagdrempelige manier om ouders bij de school te betrekken.

Ouders zijn eindverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Vanuit die eindverantwoordelijkheid moeten ze de regie kunnen voeren over die opvoeding en hebben daarbij het contact met de school nodig. Maar de afstand van de ouders tot die school is met de stap naar het voortgezet onderwijs letterlijk en figuurlijk groter geworden. En naar gelang de puberende brugger een meer zelfverantwoordelijke bovenbouwer wordt, kiest de school de leerling zelf steeds als meer aanspreekpunt, zonder overigens de rol en informatiebehoefte van de ouders uit het oog te verliezen.

Wederzijds

De school zal naar ouders helder moeten maken waar ze voor staat en welke keuzes ze maakt. En dan gaat het niet alleen om een visie op leren, maar ook om het ontwikkelen van sociale vaardigheden, veiligheid, zorgstructuur en praktische zaken als het lesrooster en het voorkomen van lesuitval. Ook zal helder moeten zijn bij welke zaken ouders wel en niet betrokken worden. Alleen op deze manier kan de school haar maatschappelijke en pedagogische opdracht waarmaken.

Ouders hebben de school nodig, maar omgekeerd geldt ook: de school heeft ook de ouders nodig. Bijvoorbeeld om juist voor déze school te kiezen als beste school voor hun kind. Of om met hand- en spandiensten en vrijwillige ouderbijdrage de school te ondersteunen. Daarnaast zijn ouders informatiebron en gesprekspartner bij het vroegtijdig signaleren waarom een leerling niet zo lekker in zijn vel zit. Ook vormen ouders een schakel in de sluitende zorgstructuur rond een leerling met structurele leer- of gedragsproblemen, bij risico van vroegtijdig schoolverlaten of integratieproblemen van allochtone leerlingen.

Educatieve partners

Educatief partnerschap is natuurlijk geen doel op zich, vindt Cees de Wit van KPC Groep. Aan het begin van dit schooljaar startte hij met een aantal scholen voor voortgezet onderwijs een traject, waarin educatief partnerschap tot speerpunt van het beleid gemaakt wordt. De Wit: "Door ouders te zien als educatieve partners kan ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid werken aan de vorming en persoonlijke ontplooiing van het kind tot mondig en actief burger met een volwaardige plaats in de samenleving. Concreet betekent dat: hoe kunnen ouders en school samen bevorderen dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en leren? Welke afspraken zijn daarvoor nodig? En hoe kun je samen bewaken, dat die afspraken geen papieren overeenkomsten blijven, maar daadwerkelijk tot actie leiden?" De Wit is van mening dat je als school een goede lijn moet uitzetten van het traject dat je met ouders wilt lopen. "Cruciaal daarvoor is een goed intakegesprek, waarin de ouders ook het idee krijgen als partner benaderd te worden. Luister naar hen als ervaringsdeskundigen: ze kennen hun kind immers al langer. Vraag hoe ze tegen opvoeding aankijken, wat de sterke en zwakke kanten van hun kind zijn, wat voor verwachtingen ze hebben. Laat ouders daarna niet los, maar nodig ze regelmatig uit om de ontwikkeling en de resultaten van hun kind samen te komen bespreken."

Ouderpanels

Een van de manieren om op een eigentijdse manier de ouderbetrokkenheid op school vorm te geven, is het organiseren van ouderpanels. Een ouderpanel bestaat uit 20-25 willekeurig gekozen ouders die meer betrokkenheid en communicatie over het onderwijs op prijs stellen zonder daarbij een structurele vertegenwoordiging op zich te willen nemen. KPC-adviseur Wilbert Seuren en Arie van Rooijen van de NKO (de Nederlandse Katholieke vereniging van Ouders) deden er in het afgelopen jaar ervaring mee op bij enkele vmbo-scholen. Van Rooijen: "Met het organiseren van een ouderpanel snijdt het mes naar twee kanten: via een ouderpanel komt de school de mening van ouders te weten en de betrokkenheid van ouders bij de school wordt ermee vergroot. In principe kunnen zij over alle onderwerpen hun mening geven, maar vanzelfsprekend zullen dat vooral onderwerpen zijn die zowel de ouders als de school raken, zoals veiligheid, stages, uitgaan, alcoholgebruik, gokken, puberteit, relaties."

Verbeterpunten

Op het Munnikenheidcollege in Etten-Leur (vmbo, 1100 leerlingen, 3 locaties) hebben ze inmiddels het eerste ouderpanel achter de rug. Locatiedirecteuren Niek de Wilde (Don Bosco) en Henri van het Hof (Bosheide), zijn enthousiast: "Onze ouders hebben de buik vol van het negatieve imago van het vmbo. Tijdens het eerste ouderpanel over de communicatie tussen school en ouders, toonden ze zich niet alleen tevreden over het beleid van de school, maar gaven ze ook een groot aantal verbeterpunten aan, zoals meer aandacht voor zelfstandig werken en signalering in de bovenbouw, het maken van een checklist ter controle van wat er nog moet gebeuren met leerlingen die later instromen, een betere introductie voor toekomstige leerlingen en adequatere informatie over lesuitval en roosterwijzigingen. Met dat soort suggesties kun je als school écht iets doen aan de verbetering van je kwaliteitssysteem. Wij nemen het ouderpanel dan ook zeker op in de jaarplanning achter in de schoolgids."

Signaalwaarde

Ouderpanels kunnen een bijdrage leveren aan het kwaliteitsbeleid van de school ("Doen we volgens de ouders de goede dingen en doen we ze ook goed?") en de communicatie tussen ouders en school bevorderen. Om te voorkomen dat een ouderpanel een onduidelijke en ambigue status krijgt, dient vooraf duidelijk te zijn aan wat voor soort panel de school de voorkeur geeft. Cees de Wit: "Essentieel voor een goed verloop van een ouderpanel is een open en constructieve sfeer. Ouders moeten ervaren dat ze als gesprekspartners serieus worden genomen. Alleen dan kan een ouderpanel vanwege haar signaalwaarde een positieve uitwerking hebben op de relatie tussen school en ouders. Van beslissende betekenis is dan wel dat het ouderpanel geen vrijblijvend gesprek is en dat er onderling goede communicatie is over wat er met de opbrengst van het gesprek wordt gedaan. Aan de signaalwaarde wordt afbreuk gedaan wanneer het ouderpanel voor de school vooral een legitimeringsfunctie krijgt en dienst doet als argument om af te zien van verder meedenken: 'We hebben toch een ouderpanel!'"

Meer informatie over educatief partnerschap bij Cees de Wit

c.dewit@kpcgroep.nl). Voor ouderpanels: Wilbert Seuren

w.seuren@kpcgroep.nl) of Arie van Rooijen (rooyena@nko.nl). Voor het

downloaden van een aantal praktisch bruikbare 'partnerschapsinstrumenten' zie www.qprimair.nl.

TIPS VOOR HET ORGANISEREN VAN OUDERPANELS

Een ouderpanel vereist een goede voorbereiding. Voor iedereen moet duidelijk zijn wat het doel is. Gaat het om het peilen van meningen, het genereren van ideeën of om een uitwisseling van opvattingen? Hoe gaat de school om met de suggesties die naar voren worden gebracht? Hoe worden de resultaten teruggekoppeld naar de ouders?

- **Een ouderpanel mag de school een kritische spiegel voorhouden, maar is geen klachtencommissie. Signaleer klachten, maar verwijst voor de afhandeling ervan door naar deze commissie.**
- **Maak van meet af aan duidelijk of het ouderpanel een instrument van de school of van de ouders is.**
- **Organiseer vooraf breed draagvlak op school, zowel onder de docenten als onder het management.**
- **Geef ouders de ruimte om ook afzonderlijk – dus zonder ‘schoolmensen’ – met elkaar te praten: het bevordert het gevoel van veiligheid.**
- **Zorg voor een aantrekkelijk en goed voorbereid programma, zowel inhoudelijk als organisatorisch.**
- **Een ouderpanel en andere manieren om met ouders in dialoog te gaan zijn niet vrijblijvend. Zorg daarom voor een goede terugkoppeling: wat leverde het op en wat doet de school er mee?**
- **Start het eerste ouderpanel met een ‘veilig’ thema.**